

Nordisk Ministerråd for Ligestilling og LGBTI (MR-JÄM)
Andreas Nielsen
andnie@norden.org

Dato:
25.04.2024

Høringsinnspill til Nordisk samarbeidsprogram for ligestilling og LGBTI 2025-2030

Vi takker for mulighet til å gi høringssvar vedrørende Nordisk samarbeidsprogram for ligestilling og LGBTI. Nedenfor vil vi gi en kort utgreiing av det vi i vårt arbeid ser som utfordringer på feltet, og deretter gi forslag til tiltak.

Likestillingscenteret er et tverrfaglig kompetansesenter på ligestilling. Senterets målsetting er å bidra til et inkluderende og rettferdig samfunn med like muligheter for alle. Målsettingen er knyttet opp mot et bredt likestillingsbegrep som inkluderer alle diskrimineringsgrunnlagene. Senteret tilbyr kompetanseheving på kjønn og ligestilling samt utviklingsarbeid tuftet på forskningsbasert likestillingskunnskap til offentlige myndigheter, frivillige organisasjoner og privat næringsliv. Arbeidsmetodene er kurs og konferanser, utviklingsnettverk, prosessveiledning, mentoring, kartlegging, forskning og utredning. Våre fire hovedarbeidsområder er barn og unges oppvekstmiljø, samfunnsutvikling og deltakelse, arbeidsliv og likeverdige offentlige tjenester.

I vår høring vil vi først gi innspill på ligestilling og LGBTI i et livsløpsperspektiv. Deretter vil vi løfte frem hvordan kropp er relevant for samarbeidsprogrammet.

Likestilling og LGBTI i et livsløpsperspektiv

Skole og barnehage

Likestilling og LGBTI må være en naturlig del av skolens og barnehagens virksomhet. Det er et viktig perspektiv som må inn i lærernes kompetanse for å sikre et godt psykososialt miljø for elever og ansatte, og sikre inkluderende undervisning. Rapporten [«Dobbel tabu» \(Mathisen, 2024\)](#) belyser blant annet at manglende perspektiver på LGBTI i undervisningen bidrar til annerledesgjøring, som igjen leder til mobbing og en sårbarhet for vold og overgrep. En helhetlig kjønns- og seksualitetsundervisning fra barnehage og ut videregående skole, som inkluderer LGBTI perspektiver, og er normkritisk og sexpositiv, vil bidra til å hindre annerledesgjøring og styrker barn og unge til å sette egne grenser og respektere andres. Dette er verktøy de da tar med seg ut i voksenlivet.

Anbefalte tiltak

- Helhetlig, normkritisk og sexpositiv kjønns- og seksualitetsundervisning som gjør LGBTI-perspektiver som en naturlig del av læreplanen og ikke noe som kommer i tillegg

Lærerutdanning

Vi må sikre økt kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold i lærerutdanninger, og få det inn som en del av rammeplanen i utdanningene. I tillegg må økt kunnskap om vold og overgrep inn i rammeplanen slik at lærere står trygge i kunnskapsfeltet når de skal undervise videre til barn og unge. Dette gjelder alt fra barnehagelærerutdanning, grunnskolelærerutdanning til lektorutdanning.

Anbefalte tiltak

- Sikre økt kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold i lærerutdanninger, og få det inn som en del av rammeplanen i utdanningene. Og tilby kurs og etterutdanninger for å sikre kompetanseheving av lærere som allerede jobber i barnehage og skoler

Familie

Opplevelsen av foreldreskap er et sentralt element i et livsløpsperspektiv. I kontekst av dagens stadig mer polariserte debatt rundt kjønns- og seksualitetsmangfold forteller LGBTI foreldre vi har vært i kontakt med, om en frykt for hvordan egne barn møtes av offentlige tjenester og rådvillhet rundt hvordan beskytte barna mot diskriminering i offentlige rom. Dette peker mot et behov for mer kunnskap om hvordan opplevelsen av at både en selv og egne barn er målskive for hatprat, diskriminering og potensiell vold, påvirker skeives foreldreskap. For å sikre både en likestilt barndom og et likestilt foreldreskap kreves tiltak som sikrer likeverdige offentlige tjenester, som barnehage, skole, og helsestasjon.

Anbefalte tiltak

- Kunnskapsinnhenting om hvordan minoritetsstress påvirker LGBTI-foreldreskap
- Kompetanseheving om regnbuefamilier for å sikre likeverdige offentlige tjenester, som barnehage, skole, og helsestasjon

Eldre og seksuell helse

Likestilling og LGBTI må være en naturlig del av rammeplanen til utdanning av helse- og omsorgspersonell og som en del av helsebedriftenes kompetansemål. Stereotypisk antar vi at de av oss som identifiserer seg som LGBTI-personer er unge mennesker. Likestillingssenterets prosjekt [«Eldre og seksuell helse»](#) tar sikte på å økte kompetansen blant helsepersonell. Gjennom prosjektarbeid blir arbeidet stykkevis og sikrer ikke at alle helsepersonell får grunnleggende kompetanse på likestilling og LGBTI. Mange eldre går ofte tilbake i skapet når de kommer til pleie- og omsorgshjem. Ved å sikre god kompetanse blant helsepersonell og -studenter, så kan vi [trygge eldre som identifiserer seg som LGBTI-personer at de åpent kan være den de er.](#)

Anbefalte tiltak

- Likestilling og LGBTI må være en naturlig del av rammeplanen til utdanning av helse- og omsorgspersonell og som en del av helsebedriftenes kompetansemål

Andre bedrifter og utdanninger

Noe kompetanse om likestilling, universell utforming og LGBTI er viktig i enhver jobb. For eksempel håndverkere som jobber med utforming og bygg av bolig, både private og offentlige, ivaretar flere i samfunnet om de har kompetanse om universell utforming og hvordan boliger er utformet på kjønnede måter. IKT-arbeidere trenger kompetansen for å blant annet hindre digitalt utenforskap og diskriminering.

Anbefalte tiltak

- Sikre et minimum av kompetanse om likestilling, universell utforming og LGBTI i enhver jobb

Kropp

Tykkfobi og slankhetsnormen

Slankhetsnormen er antagelsen om at alle tykke mennesker ønsker seg en slank kropp, eller at du må være slank for å leve et godt og meningsfylt liv. Denne normen fører også til at vi har en antagelse om at tykke mennesker er usunne, dummere enn andre, late og ikke skjønner sitt eget beste.

Det er veldokumentert at dette påvirker hvordan vi gir helsetjenester, eksempelvis gjennom dårligere helsehjelp, mindre tid hos lege, latterliggjøring og ikke ta helseplager på alvor. Vekta blir ofte ansett som hovedårsaken, til tross for at pasienten har klare symptomer på ulike diagnoser.

Anbefalte tiltak

- Nyansert kunnskap om sunnhet samt økt kompetanse om tykkfobi blant helsepersonell

LGBTI og kropp

En [norsk studie fra 2020](#) viser eksempelvis at intensivsykepleiere mener tykke mennesker ikke fortjener den samme helsehjelpen som slanke pasienter.

Internasjonal forskning peker mot at unge LGBTI har en høyere sannsynlighet for å få spiseforstyrrelse i form av overspising og bulimi, enn cis-heterofile jevnaldrende. Gruppen rapporterer å ha en høyere opplevelse og angst grunnet kroppsbilde. Dette kan settes i sammenheng med det minoritetsstresset unge LGBTI utsettes for, og hvor spiseforstyrrelser kan være en måte å takle dette på.

Transpersoner har ifølge forskningen en høyere forekomst av spiseforstyrrelser enn cis-personer. Dette kan ses i sammenheng med at transpersoner opplever en sterk forventning om å være

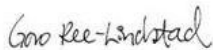
hypermaskuline eller hyperfeminine, for å tilpasse seg storsamfunnets forventninger til kjønn. Til tross for at samfunnet generelt ønsker å bryte normene og utvide kjønnsnormene, må likevel minoritetene tilpasse seg med disse for å vise at de "mener alvor".

Det finnes per i dag ingen nordisk data på kroppspress blant mennesker som identifiserer seg som LGBTI. Kroppsnormene innad i miljøet er mangefasettert grunnet samspillet mellom ulike kjønns- og seksualitetsnormer. For å forstå hvordan dette samspillet påvirker kroppspress og helse blant LGBTI må økonomiske midler prioriteres til prosjekter og forskning som setter søkelys på dette.

Anbefalte tiltak

- Økt prioritering av midler til kunnskap om kroppspress blant LGBTI i Norden

Med vennlig hilsen

Goro Ree-Lindstad
Direktør

Kristina Miklavic
Rådgiver